

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: FEN VE SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİ

****Öğrenme Hedefi:**** Özel eğitimde fen ve sosyal bilgiler öğretimi stratejilerini, kavram haritalarını, uyarlama tekniklerini ve değerlendirme yöntemlerini analiz edebilme.

BÖLÜM 1: TEMEL KAVRAMLAR VE STRATEJİLER

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

1. Özel eğitimde Fen Bilgisi öğretiminde karmaşık ve soyut kavramların kalıcılığını artırmak için aşağıdakilerden hangisinin kullanılması ****en az**** etkilidir?

- Kavram haritaları ve grafik düzenleyiciler
- Deneylerin basamaklandırılarak sunulması
- Somut materyaller ve 3D modeller kullanımı
- Sadece sözel anlatıma dayalı düz anlatım yöntemi
- Bilişsel strateji öğretimi ve ipuçlarının sunulması

Cevap: D. Özel eğitimde soyut kavramlar için düz anlatım yetersizdir; görsel, işitsel ve dokunsal destekler (somutlaştırma) esastır.

2. Araştırma-inceleme yoluyla öğretim yaklaşımında, yetersizliği olan öğrencilere kazandırılması hedeflenen bilimsel süreç becerileri arasında hangisi yer almaz?

- Gözlem yapma ve verileri kaydetme
- Hipotez kurma ve test etme (uygun düzeyde)
- Sınıflandırma ve karşılaştırma yapma
- Karmaşık matematiksel formüllerle işlem yapma
- Neden-sonuç ilişkisi kurma

Cevap: D. Özel eğitimde fen öğretiminde amaç formül ezberlemek değil, günlük yaşamla ilişkili bilimsel süreç becerilerini kazanmaktır.

3. Öğrencilerin ön bilgilerini belirlemek, yeni bilgilerle bağ kurmak ve öğrenme sürecini organize etmek için kullanılan "Grafik Düzenleyiciler" arasında hangisi en kapsamlıdır?

- Kavram haritaları (Concept Maps)
- V-Diyagramları (V-Diagrams)
- KWL (Bil-İste-Öğren) Tablosu
- Zihin haritaları (Mind Maps)
- Sadece metin odaklı okuma parçaları

Cevap: C. KWL (What I Know, Want to know, Learned) tablosu, özel eğitimde fen ve sosyal bilgilerde süreci izlemek için en etkili araçtır.

4. Fen derslerinde laboratuvar ve deney uygulamaları yapılırken özel eğitim öğretmeni için "Doğrudan Öğretim" modelinin en temel aşaması hangisidir?

- Öğretmen model olma ve rehberli uygulamalar
- Laboratuvar güvenlik kurallarının görselleştirilmesi
- Sadece teorik sınavlar ile bilgi ölçümü
- Deneylerin küçük basamaklara bölünmesi
- Anında geri bildirim ve pekiştirme kullanımı

Cevap: A. Doğrudan öğretimde "Model Olma", deney gibi psikomotor ve bilişsel süreçlerin öğretiminde hayati önem taşır.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: FEN VE SOSYAL BİLGİLER (SORU 5-8)

BÖLÜM 2: SOSYAL BİLGİLER VE UYARLAMALAR

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

5. Zihin yetersizliği olan öğrencilere "Zaman" ve "Mekan" kavramlarını öğretirken tercih edilen etkili yöntemler arasında hangisi **yer almaz**?

- a) Zaman çizelgeleri ve görsel takvimler
- b) Okul ve mahalle planı çizme (Kroki)
- c) Tarihi olayları kronolojik olarak sıralama çalışmaları
- d) Sadece soyut tarihsel metinleri okutma ve ezberletme
- e) Rol oynama ve canlandırma (Drama) teknikleri

Cevap: D. Soyut metinler ve ezber, özel eğitimde sosyal bilgiler öğretiminin doğasına aykırıdır; somutlaştırma gerekir.

6. Sosyal bilgiler dersinde yer alan "Hak, Sorumluluk, Vatandaşlık" gibi soyut kavramların öğretiminde yapılan içerik uyarlamaları arasında hangisi yoktur?

- a) Şematik düzenleyiciler ve grafikler kullanma
- b) Metinleri basitleştirme (Easy-to-Read)
- c) Önemli kavramların altını çizme veya renklendirme
- d) Soru-cevap ve özet çıkarma stratejileri kullanma
- e) Müfredatın tüm detaylarını aynen takip etme

Cevap: E. Özel eğitimde "Müfredat Uyarlaması" esastır; tüm detayları aynen takip etmek yerine bireyselleştirme (BEP) yapılır.

7. Görme yetersizliği veya öğrenme güçlüğü olan bir öğrencide "Harita Okuryazarlığı" geliştirmek için hangisi uygun bir uyarlama **değildir**?

- a) Üç boyutlu kabartma haritalar kullanma
- b) Renk kodlu coğrafi bölgeler tasarlama
- c) Yön bulma çalışmaları için dijital navigasyon desteği
- d) Sadece siyah-beyaz karmaşık haritalar üzerinde çalışma
- e) Sembollerin (lejant) görsellerle eşleştirilmesi

Cevap: D. Karmaşık ve renksiz haritalar görsel ayırt etmeyi zorlaştırır; dokunsal veya yüksek kontrastlı materyaller tercih edilmelidir.

8. Özel eğitimde "Sosyal Bilgiler" öğretiminin en temel amaçları arasında aşağıdakilerden hangisi **yer almaz**?

- a) Bağımsız yaşam becerileri ile ilişkilendirme
- b) Toplumsal kuralları ve sosyal becerileri öğretme
- c) Demokratik katılım (Seçim, oy verme vb.) simülasyonları
- d) Akademik derinliği olan tarihsel kronoloji ezberi
- e) Tüketici hakları ve para kullanımı gibi pratik bilgiler

Cevap: D. Sosyal bilgilerde birincil amaç akademik bilgi yüklemek değil, bireyin topluma uyumunu ve bağımsız yaşamını (sosyal katılım) sağlamaktır.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: FEN VE SOSYAL BİLGİLER (SORU 9-12)

BÖLÜM 3: ÖĞRETİM MATERYALLERİ VE FEN

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

9. "Hayat Bilgisi ve Fen Bilimleri" kapsamında ilkökul düzeyindeki özel eğitim öğrencileri için hangisi en **az** etkili etkinlik türüdür?

- a) Canlı ve cansız varlıkları ayırt etme (Görsel kartlar)
- b) Mevsimlerin özelliklerini drama ile canlandırma
- c) Bitki yetiştirme (Uygulamalı bahçecilik)
- d) Mikroskopik analizlerin sadece teorik anlatımı
- e) Vücudumuzun bölümlerini model üzerinde gösterme

Cevap: D. Soyut ve gözle görülemeyen kavramların sadece teorik anlatımı özel eğitimde verimli değildir; gözlem ve uygulama esastır.

10. Sosyal etkileşimde zorlanan (Otizm vb.) öğrencilere sosyal bilgiler dersinde "Toplumsal Yaşam Kuralları" öğretilirken hangisi **önerilmez**?

- a) Sosyal öyküler (Social Stories) kullanımı
- b) Önceden yapılandırılmış geziler (Müze, market vb.)
- c) Görsel destekli akış şemaları
- d) Sadece metne dayalı klasik kompozisyonlar
- e) İşbirlikçi öğrenme grupları oluşturulması

Cevap: D. Yazılı kompozisyonlar ifade edici dil gücünü olan öğrenciler için engelleyici olabilir; görsel destekli öyküler daha etkilidir.

11. Fen laboratuvarında deneye hazırlık yapan bir öğretmenin "Evrensel Tasarım" ilkelerine göre yapması gereken hatalı davranış hangisidir?

- a) Yönergelerin tek seferde ve karmaşık verilmesi
- b) Somut-Soyut-Yarı Somut hiyerarşisinin izlenmesi
- c) Sanal gerçeklik (VR) ve simülasyon araçları kullanımı
- d) Akran destekli öğretim (Peer Tutoring)
- e) Dokunsal ve işitsel materyal çeşitliliği sağlamak

Cevap: A. Karmaşık yönergeler bellek ve anlama gücünü olan öğrenciler için uygun değildir; yönergeler kısa ve basamaklandırılmış olmalıdır.

12. Özel eğitimde "Yaparak Yaşayarak Öğrenme" kapsamında fen öğretimi için hangisi en az uygun etkinliktir?

- a) Bitkinin bölümlerini içeren puzzle yapmak
- b) Mevsim şeridi oluşturmak (Görsel materyal)
- c) Tarihi bir savaşın tarihlerini ezberletmek
- d) Hava durumu takvimi tutmak (Günlük gözlem)
- e) Atık malzemelerden geri dönüşüm projesi yapmak

Cevap: C. Tarih ezberi bilişsel yükü artırır ve işlevselliği düşüktür; diğer seçenekler beceri temelli ve somuttur.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: FEN VE SOSYAL BİLGİLER (SORU 13-16)

BÖLÜM 4: KAVRAM ÖĞRETİMİ VE YANLIŞ KAVRAMLAR

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

13. Fen Bilimleri dersinde zihin yetersizliği olan bir öğrenci için \ "Fiziksel Olaylar\ " temasında hangisi öncelikli bir kazanım **değildir**?

- a) Isı ve sıcaklık arasındaki farkın öğretimi
- b) Kuvvet ve hareket ilişkisini hissettirme (İtme-çekme)
- c) Işık ve gölge oluşumunu gözleme
- d) Sadece İleri düzey atomik yapı modellerinin ezberi
- e) Miknatısın çekim gücünü deneme (Miknatıslı kartlar)

Cevap: D. İleri düzey atomik yapı soyut bir kavramdır; özel eğitimde gözlemlenebilir ve günlük hayatta ilişkili fiziksel olaylar önceliklidir.

14. Sosyal bilgiler dersinde öğrenme güçlüğü olan bir öğrenciyi değerlendirirken hangisi **kullanılmaması** gereken bir yöntemdir?

- a) Açık-uçlu ve uzun cevaplı klasik sınav soruları
- b) Performans ödevleri ve rubrikler (Dereceli puanlama)
- c) Görsel eşleştirmeli testler
- d) Portfolyo (Ürün seçki dosyası) değerlendirme
- e) Öz-değerlendirme formları (Resimli/ Sesli)

Cevap: A. Klasik uzun cevaplı sorular yazma ve organizasyon güçlüğü yaşayan öğrenciler için uygun olmayan bir bariyerdir.

15. \ "Işık\ " kavramını öğretecek olan bir öğretmen, yanlış öğretim tekniklerini (örneğin Sabit Bekleme Süreli Öğretim) kullanırken hangisini yapmaz?

- a) Kavram analizi yapılması (Alt basamaklara ayırma)
- b) Ön bilgilerin kontrol edilmesi
- c) Görsel ve işitsel ipuçlarının (Prompt) sunulması
- d) Pekiştireç ve dönütlerin etkili kullanımı
- e) Sadece ders kitabındaki metni sesli okutma

Cevap: E. Sadece okutma bir öğretim yöntemi değildir; sistematik ipucu ve kavram analizi özel eğitimde öğretimin temelidir.

16. Özel eğitimde \ "Sosyal Bilgiler\ " içeriği seçilirken en çok hangi yaklaşım temel alınarak bireyin bağımsızlığı hedeflenir?

- a) Bilişsel (Anlamaya dayalı) yaklaşım
- b) İşlevsel (Günlük yaşam becerisi) yaklaşım
- c) Yapılandırmacı (Kendi bilgisini inşa etme) yaklaşım
- d) Sadece davranışçı (Uyaran-Tepki) yaklaşım
- e) Disiplinlerarası (Fen ve Matematiği birleştirme) yaklaşım

Cevap: B. İşlevsel yaklaşım, bireyin günlük yaşamda karşılaşacağı toplumsal becerileri ön plana çıkardığı için özel eğitimde temelidir.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: FEN VE SOSYAL BİLGİLER (SORU 17-20)

BÖLÜM 5: TEKNOLOJİ VE SOSYAL YAŞAM

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

17. Sosyal bilgiler ve fen öğretiminde "Yardımcı Teknolojilerin" kullanımı ile ilgili hangisi çağdaş bir uygulama **değildir**?

- a) Video modelleme ile trafik kuralları öğretimi
- b) Dijital haritalar üzerinden yön bulma çalışmaları
- c) Sanal müze gezileri ile tarihsel farkındalık oluşturma
- d) Zenginleştirilmiş gerçeklik (AR) ile organları inceleme
- e) Sadece basılı ansiklopedilerden araştırma yapma ödevi

Cevap: E. Sadece basılı metinlere odaklanmak sınırlayıcıdır; dijital ve çoklu ortam destekli araçlar özel eğitimde daha etkilidir.

18. Fen dersinde "Dünya ve Evren" ünitesini işleyen bir öğretmenin, zihin yetersizliği olan öğrenci için yapacağı en **az** uygun uyarılama hangisidir?

- a) Laboratuvar ortamında somut deney yapma
- b) Simülasyon programları ile uzay/gezegen gözlemi
- c) Kavram haritaları ile konuyu özetleme
- d) Akranları ile grup çalışması yapma (şerhli)
- e) İleri düzey teorik fizik problemlerini çözme

Cevap: E. İleri düzey soyut problemler özel eğitim kapsamındaki bilişsel düzey için uygun olmayan bir hedeftir; somut modeller (B-C gibi) daha uygundur.

19. Sosyal bilgiler dersinde uygulanan "Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı" (BEP) kapsamında hangisi bir uyarılama türü değildir?

- a) Fiziksel çevre uyarlamaları (Erişilebilirlik)
- b) Materyal uyarlamaları (Büyük puntolu, dokunsal vb.)
- c) Öğretim yöntemi uyarlamaları (Daha çok ipucu sunma)
- d) Değerlendirme uyarlamaları (Ek süre, farklı soru türü)
- e) Müfredatı tamamen iptal edip serbest bırakma

Cevap: E. Müfredatı iptal etmek değil, öğrencinin ihtiyacına göre uyarlamak (modifikasyon/akomodasyon) temel esastır.

20. "İnsan ve Çevre" temasında özel eğitim öğrencileri için hangisi öncelikli bir yaşam becerisi **değildir**?

- a) Duyu organlarının işlevlerini somut araçlarla öğretme
- b) Sağlıklı beslenme alışkanlıklarını günlük hayata aktarma
- c) Tehlikeli maddeleri sembollerinden tanıma ve korunma
- d) Sadece karmaşık kimyasal reaksiyon formüllerini ezberleme
- e) Doğa ve çevre temizliği bilinci oluşturma

Cevap: D. Kimyasal formüller işlevsel değildir; güvenlik (C) ve sağlık (A-B) kazanımları daha hayattır.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: FEN VE SOSYAL BİLGİLER (SORU 21-24)

BÖLÜM 6: DEĞERLENDİRME VE İZLEME

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

21. Fen ve Sosyal Bilgiler öğretiminde "Alternatif Değerlendirme" araçları arasında hangisi en az kapsayıcıdır?

- a) Öğrencinin fen kavramlarını somut olarak göstermesi
- b) Sözlü anlatım ve sunum yapma (destekle)
- c) Görsel bir poster hazırlama ve açıklama
- d) Sadece çoktan seçmeli standart testlere tabi tutma
- e) Günlük yaşamda kavramı kullanma becerisi (Gözlem)

Cevap: D. Sadece standart testler yetersizliği olan öğrencilerin gerçek potansiyelini ölçmekte sınırlı kalır; performansa dayalı süreçler esastır.

22. Sosyal bilgiler metinlerini "Kolay Okunur" (Easy-to-Read) hale getirirken hangisi yapılmamalıdır?

- a) Mecaz ve kinayeli dilden kaçınılması (Açık ifade)
- b) Cümlelerin kısa ve yüklemelerin sonda olması
- c) Metnin uygun ve büyük görsellerle desteklenmesi
- d) Karmaşık akademik terminolojinin yoğun kullanılması
- e) Önemli kelimelerin koyu ve dikkat çekici yazılması

Cevap: D. Karmaşık terminoloji anlamayı zorlaştırır; somut ve basit bir dil yapısı kurulmalıdır.

23. Fen öğretiminde "Kavram Yanılgısı" (Misconception) yaşayan bir özel eğitim öğrencisinde en sık hangi durum görülür?

- a) Kavram haritası oluştururken yanlış bağlantılar kurma
- b) Dünyanın şeklini düz zannetme (Somut düşünme hatası)
- c) Tarihi bir figürü bugünkü biriyle karıştırma
- d) Sadece fen terimlerini latince isimleriyle ezberleme
- e) Deneysel basamaklarını karıştırma (Sıralama hatası)

Cevap: B. Özel eğitimde somut düşünme baskın olduğu için öğrenciler soyut olayları (Dünya'nın şekli vb.) kendi sınırlı gözlemleriyle yanlış yorumlayabilir.

24. Fen ve sosyal bilgiler derslerinde "Farklılaştırılmış Öğretim" uygulayan bir öğretmenin yapmaması gereken hatalı uygulama hangisidir?

- a) Tüm sınıfa aynı hızda ve aynı yöntemle anlatma
- b) İlgili ve ihtiyaçlara göre materyalleri çeşitlendirme
- c) Öğrenme istasyonları ve merkezleri kullanma
- d) Esnek gruplandırma (Düzey belirleme) yapma
- e) Farklı zorluk derecelerinde görevler verme

Cevap: A. "Tek tip" anlatım özel eğitim gereksinimi olan öğrencileri dışlayan bir yaklaşımdır; bireysel farklılıklar gözlemlenmelidir.

ÖZEL EĞİTİM ÖABT: FEN VE SOSYAL BİLGİLER (FİNAL)

BÖLÜM 7: SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

25. Fen ve Sosyal Bilgiler dersinde yapılan "Süreç Odaklı Değerlendirme"nin temel amacı hangisi olamaz?

- a) Zayıf ve güçlü yanların saptanması
- b) Öğretim programının etkinliğinin sorgulanması
- c) Bireysel ilerlemenin (Kendi içinde) takibi
- d) Sadece not vermek ve sınıfta sıralama yapmak
- e) Gelecek dönem planlaması için veri toplama

Cevap: D. Özel eğitimde değerlendirme öğrenciyi yarıştırmak için değil, ihtiyacını belirlemek ve gelişimi desteklemek için yapılır.

muratvuranlar.com